

Internetconsultatie

Onderwerp:

Wetsvoorstel Basisverzekering Arbeidsongeschiktheid Zelfstandigen (BAZ)

Datum: 14 juni 2024

Van:

Cees Spaans, arbeidsdeskundige UWV kantoor Goes

Ik ben al 30 jaar arbeidsdeskundige bij UWV en heb destijds ook beoordelingen voor de toenmalige WAZ uitgevoerd.

BAZ biedt voor arbeidsongeschikt geraakte zelfstandigen een veel slechtere regeling dan WAZ door het toe te passen arbeidsongeschiktheids criterium.

Een zelfstandige krijgt vanuit BAZ pas een recht als met 1 van de nog te benoemen basisfuncties uit ons functieinformatiesysteem CBBS niet het minimumloon per maand verdiend kan worden. Dit lijkt afgeleid te zijn van het product Indicatie Banenafpraak dat door UWV wordt uitgevoerd.

Men is tot dit criterium gekomen om 2 redenen: het huidige arbeidsongeschiktheidstelsel – met de WIA als kern – wordt veelal als complex ervaren en vanwege de mismatch tussen vraag en aanbod van sociaal-medische beoordelingen door UWV de oplopende achterstanden in de beoordelingen. Beide redenen zijn slechte raadgevers voor een zo goed mogelijke nieuwe regeling voor arbeidsongeschikte zelfstandigen.

Als er sprake is van het niet meer fulltime kunnen functioneren door ziekte of gebrek (en dat komt bij veel aandoeningen voor naast de verschillende beperkingen voor mentale en fysieke belasting uit die aandoening zelf, dus los van een arbeidsduurbepanking als gevolg van die aandoening) doet het er voor het BAZ-criterium i.t.t. voorheen de WAZ niet meer toe of een te duiden basisfunctie nog wel in deeltijd vervuld kan worden. Dat betekent dat een zelfstandige die als gevolg van ziekte of gebrek alleen maar het eigen werk parttime kan voortzetten en in staat wordt geacht een basisfunctie te vervullen geen recht krijgt op BAZ om dat te kunnen laten dienen als een gedeeltelijk compensatie voor het verlies aan winst door slechts parttime het eigen werk voort te kunnen zetten. Bij Indicatie Banenafpraak kan met een arbeidsduurbepanking i.t.t. BAZ wel een recht op een dergelijke indicatie ontstaan. Dus voor die categorie zelfstandigen betekent de BAZ t.o.v. de WAZ opnieuw een lege huls.

Ook zullen de basisfuncties zeer licht zijn. Men moet dus al erg zwaar beperkt zijn om niet zo'n basisfunctie uit te kunnen voeren. M.a.w.: alleen de zeer zwaar beperkte zelfstandigen zullen een BAZ-uitkering tegemoet kunnen zien. Dus ook op die titel een lege huls.

Men is er vanuit gegaan dat voor de UWV-beoordeling de inzet van de verzekeringsarts beperkt zal zijn en dat de arbeidsdeskundige de grootste rol heeft bij de beoordeling of een zelfstandige al dan niet in staat is een basisfunctie te vervullen. Men maakt daarbij dezelfde fout als bij de uitvoering van de Participatiewet, waar genoemde Banenafpraak onderdeel van uitmaakt.

In de praktijk blijkt dat voor o.a. Banenafpraak (en ook Wajong en de andere producten van de Participatiewet) veel meer dan werd gedacht de inbreng van de verzekeringsarts nodig is voor antwoord op de vraag of er sprake is van ziekte of gebrek en een arbeidsdeskundige (geen medisch beoordelaar zonder toegang tot medische gegevens) zich geen goed beeld kan vormen van de beperkingen om daarmee concrete vragen over de belastbaarheid aan de verzekeringsarts te kunnen stellen. Nergens wordt aangegeven dat de arbeidsdeskundige een ruimere bevoegdheid krijgt binnen AVG om kennis te nemen van de medische situatie van de zelfstandige.

Dus het is een utopie om te denken dat men met de arbeidsdeskundige in de hoofdrol tot zorgvuldige beoordelingen BAZ kan komen. En de beoogde winst m.b.t. de inzet van een verzekeringsarts zal gering of nihil zijn.

De zelfstandige kan altijd achteraf (dus ver na de 1^e ziekte dag) een aanvraag doen. Dat betekent een veel zwaardere bewijslast bij UWV vanuit de onderzoeksplicht door UWV, terwijl er in het wetsvoorstel geen extra bewijslast bij de aanvrager ligt in een dergelijke situatie. Dan veel extra werk voor UWV, terwijl er al zo'n grote mismatch is in vraag en aanbod m.b.t. sociaal-medische beoordelingen.

Vanuit de uitvoering UWV kan ik alleen maar stellen dat bij het maken van de wet er onvoldoende rekening is gehouden met de negatieve gevolgen voor de verzekerde zelfstandigen van het gekozen BAZ-arbeidsongeschiktheids criterium. M.a.w.: in veel situaties een lege huls bij arbeidsongeschikt raken voor het eigen werk als zelfstandige.